

Tweede voortgangsrapportage uitvoering Onderwijskansenbeleid (november 2001)

Inleiding

Met de nota 'Aan de slag met onderwijskansen' is in juni 2000 het onderwijskansenbeleid van start gegaan. In de Tweede Kamer is uitvoerig van gedachten gewisseld over de noodzaak van een aanpak voor scholen met een hoog aantal gewichtenleerlingen. Tijdens deze debatten werd de urgentie van zo'n aanpak breed gedeeld. Voor het uitvoeren van het onderwijskansenbeleid zijn afspraken gemaakt met gemeenten. Met ingang van 1 augustus 2002 is het onderwijskansenbeleid onderdeel van het GOA-beleid. De resultaatafspraken met gemeenten worden binnen dit GOA-beleid nagekomen.

De eerste voortgangsrapportage uitvoering onderwijskansenbeleid (PO/00/2001/4978) is op 16 februari 2001 naar de Tweede Kamer gezonden. Deze tweede voortgangsrapportage 'Onderwijskansen' doet verslag van de voortgang die sindsdien is geboekt. Paragraaf 1 beschrijft de schoolspecifieke aanpak; paragraaf 2 gaat in op de maatregelen die zijn getroffen voor alle scholen met veel gewichtenleerlingen.

1. De schoolspecifieke aanpak

De vier grote gemeenten

Onderdeel van het onderwijskansenbeleid is een vernieuwend plan voor scholen met een hoog aantal gewichtenleerlingen. Het convenant met de vier grote gemeenten (G4) is op 18 oktober 2000 gesloten en loopt tot 1 augustus 2004. Een jaar na de start heeft het onderwijskansenbeleid in de G4 een nieuwe impuls gegeven aan de relatie tussen gemeenten, scholen en schoolbesturen. Het beleid stelt scholen in staat om samen met gemeente en schoolbesturen de problemen te definiëren en aan oplossingen te werken. Ervaringen in de vier grote gemeenten laten zien dat de samenwerking tussen gemeenten, scholen en schoolbesturen een andere vorm kan krijgen. De ontwikkeling van het onderwijskansenbeleid in de G4 heeft tijd gekost, maar in die tijd is veel tot stand gebracht.

In de G4 nemen 79 scholen voor primair onderwijs en 19 vestigingen voor voortgezet onderwijs deel aan het onderwijskansenbeleid. Van de 79 scholen voor primair onderwijs hebben 66 scholen meer dan 70 procent gewichtenleerlingen. De deelnemende vestigingen voor voortgezet onderwijs hebben allen 40 procent of meer CUMI-leerlingen. De vier gemeenten hebben voor de uitvoering gekozen voor verschillende organisatievormen. In Utrecht en Den Haag legt een projectgroep verantwoording af aan het 'op

overeenstemming gericht overleg' (OOGO). In Amsterdam ligt de verantwoordelijkheid bij de bestaande regiegroep van het lokale onderwijsachterstandenbeleid 'Naar Betere Resultaten'. Rotterdam kent een aparte regiegroep, met leden afkomstig uit de kring van schoolbesturen, in combinatie met inhoudelijk deskundigen.

In de vier steden zijn lokale 'procesmanagers onderwijskansen' aangesteld. Hun taak bestaat overwegend uit het - in samenspraak met de scholen - tot stand brengen van de schooldiagnoses. Ook zorgen zij ervoor dat de schoolontwikkelingsplannen aan de eisen voldoen en op tijd klaar zijn. Verder is het hun taak om alle betrokkenen bij het proces te blijven betrekken. In de uitvoeringsfase van de schoolontwikkelingsplannen blijkt dat deze functionarissen meer en meer als 'verbindingspersoon' gaan fungeren. Dat wil zeggen dat steeds weer een relatie wordt gelegd tussen beleid en praktijk, praktijk en ondersteuning, scholing en praktijk en tussen de verantwoordelijkheden van gemeenten en schoolbesturen.

De lokale plannen van aanpak zijn begin 2001 afgerond. Daarna zijn in de G4 de schoolontwikkelingsplannen opgesteld. Deze plannen bevatten een analyse van de situatie in de school, waaraan een beschrijving van het verbetertraject is gekoppeld. De plannen vormen het kader voor de verbeteringen waar de scholen nu aan werken. De gemeenten Den Haag en Utrecht hebben de plannen afgerond; de plannen van Amsterdam en Rotterdam volgen respectievelijk in december 2001 en januari 2002. De inspectie brengt een advies uit over de schoolontwikkelingsplannen waar meer kosten aan zijn verbonden dan het basisbedrag (NLG 100.000 in het primair en NLG 250.000 in het voortgezet onderwijs op jaarbasis). Naar aanleiding van het advies van de inspectie op de plannen van Den Haag, vinden gesprekken plaats over de exacte aanwending van het geld binnen de gemeente.

De beschikbare schoolontwikkelingsplannen laten een breed scala aan analyseresultaten zien. Voorbeelden zijn een gebrek aan bevoegde leerkrachten, het contact met ouders dat te wensen over laat, en achterblijvende prestaties van leerlingen op het gebied van taal. Aan deze analyses worden verbeteracties gekoppeld. Het gaat zowel om schoolse veranderingen als om het aanbrengen van randvoorwaarden voor het verbeteren van het onderwijs. Een voorbeeld uit de gemeente Den Haag is het verbeteren van de tussenschoolse opvang, met als doel de effectieve leertijd van leerlingen te vergroten. Andere voorbeelden zijn:

- de verbetering van de voor- en vroegschoolse educatie;
- de ontwikkeling van de motorische vaardigheden van leerlingen;

- de integratie van ICT in onderwijsarrangementen;
- het bevorderen van mentoring;
- het versterken van de betrokkenheid van ouders;
- het verbeteren van de aansluiting van primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO), en van VO naar het vervolgonderwijs;
- het bevorderen van combinaties van werken en leren met een relatie naar de arbeidsmarkt;
- het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en het verbeteren van de vaardigheden van leerkrachten.

G21/100.000+

Op 16 mei 2001 zijn met de 32 gemeenten van de G21/100.000+ convenanten afgesloten voor de periode tot 1 augustus 2005. Deze gemeenten hebben het onderwijskansenbeleid zeer voortvarend opgepakt. Dat blijkt onder meer uit het feit dat in oktober alle lokale plannen van aanpak gereed waren. In de 32 gemeenten nemen deel aan het onderwijskansenbeleid:

- 126 scholen voor primair onderwijs met meer dan 50 procent gewichtenleerlingen;
- 20 vestigingen voor voortgezet onderwijs met 40 procent of meer CUMI-leerlingen.

Uit de plannen van de 32 gemeenten blijkt dat de regierol van de gemeenten nog geen uitgekristalliseerd proces is. Inhoud geven aan de gemeentelijke regie is een tijdrovend proces in ontwikkeling. Optimisme is echter op zijn plaats. Uit de plannen blijkt dat gemeenten lokale afspraken met schoolbesturen willen maken en tot specifieke afspraken rond individuele scholen willen komen. Zo kan een gemeente een peutervoorziening met een effectief voorschools programma realiseren, oudereducatie of een verlengde schooldag. Ook kan het schoolbestuur bijvoorbeeld een selectief personeelsbeleid voeren en zich extra inspannen om de schoolleider steun te bieden. De 32 gemeenten ronden de schoolontwikkelingsplannen in januari 2002 af; ook starten dan de verbetertrajecten. De derde voortgangsrapportage Onderwijskansen zal de resultaten van een nadere analyse van de schoolontwikkelingsplannen beschrijven (zie ook onder 'monitoring').

Kleinstedelijke en plattelandsgemeenten

Het uitbreiden van de onderwijskansenaanpak naar kleinstedelijke en plattelandsgemeenten is in de zomer van 2001 gestart met een pilot van samenwerkende gemeenten in de provincie Zeeland. In Zeeland zetten gemeenten en provincie het onderwijskansenbeleid samen op de rails. In navolging van Zeeland hebben de samenwerkende gemeenten in de provincies Drenthe, Friesland, en (Oost-) Groningen in oktober 2001 een regionaal plan onderwijskansen op hoofdlijnen ingediend. Op basis van dit plan wordt nog in 2001 gestart. De subsidie

wordt verstrekt via een kerngemeente, met uitzondering van Friesland waar de subsidie via de provincie wordt verstrekt. In december 2001 dienen de regio's een plan van aanpak in. Dat plan bevat onder andere voorstellen voor het selecteren van scholen die met ingang van 2002 een onderwijskansenaanpak krijgen.

Belangrijke uitgangspunten bij het vormgeven van het onderwijskansenbeleid in kleinstedelijke en plattelandsgemeenten zijn:

- de gemeentelijke schaal;
- de meestal beperkte omvang van de scholen;
- de minder hoge concentraties gewichtenleerlingen dan in de grotere gemeenten;
- de ernst van de problematiek van de '0,25-leerlingen'.

De ervaringen die in Zeeland, Friesland, Groningen en Drenthe worden opgedaan, vormen de input voor het uitbreiden van de onderwijskansenaanpak naar nog resterende gemeenten en regio's in de eerste helft van 2002.

De relatie met algemeen kwaliteitsbeleid

Voor het voeren van een algemeen kwaliteitsbeleid is een duidelijk beeld van de doelen van het basisonderwijs van belang. Eind december 2001 doet de Commissie Kerndoelen een voorstel voor nieuwe, geconcretiseerde kerndoelen.

De Commissie is ook gevraagd een voorstel te doen voor het inperken van het verplichte deel van het curriculum (kerncurriculum). Hierdoor krijgen scholen daadwerkelijk meer ruimte om alle leerlingen maatwerk te kunnen bieden.

De leerdoelen voor het kerncurriculum worden geformuleerd in termen van te behalen resultaten. Om met leerstandaarden te kunnen werken, besteedt de Commissie Kerndoelen in haar advies ook aandacht aan de manier waarop de prestaties het best in kaart kunnen worden gebracht. De introductie van leerstandaarden in het basisonderwijs is gekoppeld aan de verdere ontwikkeling en uitbreiding van leerlingvolgsystemen, en aan integrale kwaliteitszorg in het onderwijs.

De landelijke besturen- en schoolleiderorganisaties zijn onlangs gestart met het project Q*Primair. Q*Primair wil scholen in de komende vijf jaar stimuleren om een professionele systematiek voor kwaliteitsverbetering en -verantwoording te gebruiken. Uitgangspunt daarbij is dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor hun kwaliteitsbeleid. Het toezicht door de inspectie vormt daarbij een onmisbaar sluitstuk. De inspectie rapporteert jaarlijks over de staat van het onderwijs. Als de inspectie constateert dat scholen systematisch onder de maat blijven, dan kan voor deze scholen een ondersteunend traject worden ingezet. Deze ondersteuning richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. In toenemende mate kan de inspectie hierbij gebruik

maken van de uitkomsten van kwaliteitszorg van de school zelf, en van externe beoordelingen die de school heeft laten uitvoeren.

In de schoolspecifieke aanpak van het onderwijskansenbeleid doet men ervaringen op met zelfanalyses van scholen en van externe organisaties. Deze ervaringen vormen in Q*primair de input voor onder meer het stimuleren van de kwaliteitszorg in het primair onderwijs. Naar aanleiding van het advies van de Onderwijsraad wordt in het voortgezet onderwijs gediscussieerd over meer onderwijs op maat voor alle leerlingen in de basisvorming. In de verschillende leerwegen voor het VMBO levert men al het nodige maatwerk voor leerlingen. In het voortgezet onderwijs is al in 1999 in het Q-5 project gestart met dezelfde doelstellingen als Q*primair.

Monitoring

De ontwikkelingen binnen de onderwijskansengemeenten en - regio's worden nauwlettend gevolgd. Het onderwijskansenbeleid geeft zowel bestuurlijk als inhoudelijk een nieuwe impuls aan het onderwijsachterstandenbeleid, aan de dialoog tussen scholen en de omgeving, en aan de zelfanalyse en kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Ook ondersteunt het onderwijskansenbeleid de ontwikkelingen op het terrein van zelfanalyse door onderwijsinstellingen, kwaliteitsverbetering, en het afleggen van verantwoording aan de omgeving. Om tot een meer gedetailleerde beschrijving van de vormgeving en de uitwerking van de onderwijskansenaanpak te komen, worden de lokale plannen van aanpak, de schoolontwikkelingsplannen en de lokale convenanten nader geanalyseerd. In die analyse staan centraal:

- de verdeling van verantwoordelijkheden tussen rijk, gemeenten, schoolbesturen en scholen;
- de afspraken die uit die verdeling voortvloeien;
- de inhoud van de analyses per school;
- de nagestreefde resultaten en de wijzen van monitoring.

Op basis van de resultaten van de analyse wordt de verdere bestuurlijke ondersteuning van gemeenten en schoolbesturen in het kader van het GOA-beleid vormgegeven. Meer inzage in bestuurlijke verhoudingen biedt aanknopingspunten voor deze ondersteuning.

Vooruitlopend op de GOA-monitor wordt binnen het kader van het onderwijskansenbeleid informatie verzameld. Dat gebeurt op basis van:

- de Cito-scores van groep 8;
- de toetsresultaten in groep 2, 4 en 6;
- de slaagresultaten in het voortgezet onderwijs;
- de vertraging in schoolloopbanen;
- spijbelpercentages;

- uitval en verwijzing naar het speciaal onderwijs (in dit verband wordt ook gekeken naar de overlap met veel verwijzende basisscholen en de afstemming tussen de trajecten 'Weer samen naar school' en onderwijskansen).

De eerste gegevensverzameling in september 2001 richtte zich op de vier grote gemeenten. De gegevens worden op verschillende momenten van het jaar verzameld. De eerste rapportage over het schooljaar 2001-2002 is eind 2002 gereed.

LOOK

Het Landelijk Overleg Onderwijskansen (LOOK) bezint zich op de vraag welk informatiesysteem voldoende informatie oplevert om op ieder niveau (school, bestuur, gemeente en rijk) de kwaliteit te kunnen verbeteren. Het LOOK bestaat uit deelnemers uit de kring van gemeenten (G4, G21/100.000+ en VNG) en schoolbesturen.

Asielzoekers

In de nota 'Aan de slag met onderwijskansen' is aangekondigd dat met het uitbreiden van de onderwijskansenaanpak naar de overige gemeenten, ook het onderwijs aan asielzoekers aandacht krijgt. Met de GOA-systematiek kan onvoldoende worden ingespeeld op de fluctuaties in de aantallen asielzoekers. Daarom wordt de bekostiging van het onderwijs aan asielzoekers met ingang van 1 augustus 2002 niet meer opgenomen in de GOA-bekostiging. Deze bekostiging wordt apart geregeld. In het Algemeen Overleg van 18 oktober 2000 over onderwijs aan asielzoekers is aangekondigd dat het bureau Andersson Elffers Felix (AEF) hierover om advies is gevraagd. Dit advies wordt in januari 2002 aangeboden aan de Tweede Kamer, voorzien van een beleidsreactie.

2. Het brede actieprogramma

Naast de schoolspecifieke aanpak bevat het onderwijskansenbeleid een groot aantal maatregelen voor scholen met veel achterstandsleerlingen. Deze maatregelen zijn begin 2001 uitgevoerd. In de periode november 2001 tot mei 2002 wordt onderzocht hoe effectief het pakket aan breedtemaatregelen is. Centrale vraag hierbij is of scholen het pakket aan maatregelen voldoende dekkend en werkbaar vinden. De derde voortgangsrapportage Onderwijskansen doet verslag van de uitkomsten van dit onderzoek.

De bijlage bij deze brief bevat een overzicht van de stand van zaken in de uitvoering van de breedtemaatregelen. Het pakket aan breedtemaatregelen bevat, gezien het grote belang voor het bestrijden van onderwijsachterstanden, veel acties op het gebied van taal. Het nieuwe landelijk beleidskader

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid treedt op 1 augustus 2002 in werking. Hierin is de beheersing van de Nederlandse taal een hoofddoelstelling. In opdracht van het ministerie van OCenW zorgt de KPC-Groep voor landelijke ondersteuning op het gebied van het taalbeleid. De KPC-Groep maakt in 2001 een analyse van zowel de huidige knelpunten in het taalonderwijs aan achterstandsleerlingen, als van de leerervaringen en inzichten die de afgelopen jaren op dit terrein zijn opgedaan. Op basis van deze analyse scherpt de KPC-Groep in 2002 het ondersteuningsbod aan. Binnen dit ondersteuningsaanbod krijgen de ervaringen met de onderwijskansenmaatregelen, gericht op het stimuleren van effectief taalonderwijs, een plaats.

Verspreiding en communicatie

De producten en resultaten van het brede actieprogramma Onderwijskansen worden onder de aandacht gebracht van en verspreid onder scholen, schoolbesturen, schoolbegeleiders, gemeenten, opleidingen en andere betrokkenen. Het Procesmanagement Primair Onderwijs publiceert de brochures in de 'Onderwijskansenreeks'. Ook zorgt het Procesmanagement voor de verspreiding. De opbrengsten van de maatregelen worden geplaatst op de website Onderwijskansen (www.onderwijskansen.nl).

In het kader van de onderwijskansenreeks zijn intussen vijf publicaties verschenen. De eerste publicatie 'Onderwijskansen op tafel' geeft een 'state of the art' van de inzichten op het gebied van het bestrijden van onderwijsachterstanden in het primair onderwijs. In deze uitgave komen de inhoudelijke thema's taal, rekenen en sociale competentie aan bod. Daarnaast gaat de uitgave in op de voorwaardelijke thema's beleid en bestuur, de schoolorganisatie, en voor- en vroegschoolse educatie. De brochures die daarna zijn uitgebracht zijn:

- 'De ongekende kracht van leerlingen' (over mentoring);
- 'Duidelijke taal' (over tweede taalverwerving);
- 'Vinden en binden' (praktijkvoorbeelden van personeelsbeleid in scholen met hoge percentages gewichtenleerlingen);
- 'De school in beeld' (over de behoeften aan deskundigheidsbevordering van gemeenten en schoolbesturen in het kader van de onderwijskansenaanpak).

Daarnaast worden nog brochures voorbereid over de stand van zaken inzake 'het bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden in het voortgezet onderwijs', 'meetinstrumenten voor sociale competentie', 'leren leren' en 'betrokkenheid van ouders'.

Van belang is verder dat in januari 2002 een oudercampagne van start gaat in het kader van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Deze campagne richt zich op het vergroten van de

deelname aan voorschoolse voorzieningen, en het vroeg inschrijven op de basisschool.

We kunnen concluderen dat de grote en middelgrote gemeenten het onderwijskansenbeleid voortvarend ter hand hebben genomen. Ook laat het beleid een grote betrokkenheid zien van alle relevante actoren. Verder is de uitbreiding naar de kleinstedelijke en middelgrote gemeenten in gang gezet, zodat er in 2002 sprake zal zijn van een dekkende aanpak binnen het onderwijskansenbeleid.

De derde voortgangsrapportage Onderwijskansen bericht hierover; deze rapportage gaat onder meer in op de resultaten van de hiervóór beschreven bestuurlijke analyse van de schoolspecifieke aanpak en het onderzoek naar de breedtemaatregelen. De derde voortgangsrapportage wordt in het voorjaar van 2002 naar de Tweede Kamer gezonden.

BIJLAGE: VOORTGANG MAATREGELEN BREED ACTIEPROGRAMMA

Versnelde afschrijving taalmethoden

Voor scholen met 70 procent of meer leerlingen uit achterstandsgroepen bestaat de regeling 'Financiële impuls voor basisscholen met veel achterstandsleerlingen'¹. Zij krijgen hiermee de mogelijkheid om éénmalig de taalmethoden versneld af te schrijven. In 2003 wordt op basis van inspectierapportages en onderzoek nagegaan hoeveel scholen hiervan gebruik maken. Ook wordt bekeken wat de effecten van deze maatregel zijn. De resultaten zijn eind 2003 beschikbaar.

Consumentengidsen taalmethoden

Om scholen te ondersteunen bij het kiezen van nieuwe methodes, heeft de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) vijf consumentengidsen voor taalmethoden uitgebracht. Het betreft 'begrijpend lezen', 'aanvankelijk lezen', 'technisch lezen' en 'spelling'. De consumentengids 'Nederlands als tweede taal' (NT2) is eind november beschikbaar. De SLO heeft de consumentengidsen verspreid onder de scholen voor primair onderwijs en ondersteuningsinstellingen.

Deskundigheidsbevordering leerkrachten interactief taalonderwijs

Het Expertisecentrum Nederlands (ECN) heeft de prototypen 'mondelinge communicatie' en 'woordenschat' voor het primair onderwijs versneld overdraagbaar gemaakt. Het prototype 'beginnende geletterdheid' is eind 2001 beschikbaar (inclusief handreikingen voor de implementatie). Ook is scholingsmateriaal voor schoolbegeleidingsdiensten en pabo's ontwikkeld. Het ECN en de Landelijke Pedagogische Centra ontwikkelen ondersteunend materiaal voor het invoeren van interactief taalonderwijs op een aantal onderwijskansenscholen. De implementatie van interactief onderwijs en de langetermijneffecten op leerlingniveau evalueert het ECN in de periode 2001-2004.

NT2-opleiding

Sinds 1 september 2001 wordt de herziene post-HBO opleiding 'Nederlands als tweede taal' (NT2) opnieuw aangeboden.

Rekenen

Het Freudenthal Instituut ontwikkelt de module 'zwakke allochtone en autochtone rekenaars' met bijbehorend nascholingstraject. De module reikt handvatten aan waarmee docenten tijdig kunnen ingrijpen om achterstanden in rekenonderwijs en wiskunde te voorkomen. De module is eind 2002 beschikbaar.

¹ Gele Katern, nr. 28, 29 november 2000, PO/A/2000/37685

Implementatie VVE

Op basis van de eerste VVE-regelingen (april 2000, oktober 2000) konden 172 gemeenten starten met VVE. In de Rijksbegroting 2001 en bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2001 is opnieuw extra geld vrijgemaakt voor VVE. Uitgangspunt van de aanvullende regeling¹ is dat een volgende stap wordt gezet met het invoeren van VVE. Dit betekent dat 131 al gesubsidieerde VVE-gemeenten extra geld krijgen en 185 nieuwe gemeenten starten met de voorbereiding, invoering en professionalisering van het VVE-beleid. In totaal krijgen nu 356 gemeenten VVE-geld.

In augustus 2001 is het project van de VNG beëindigd dat bestuurlijke ondersteuning verleent aan de eerste 172 VVE-gemeenten. Uit een evaluatie blijkt dat bijna alle gemeenten in grote mate gebruik hebben gemaakt van het ondersteuningsaanbod. De bestuurlijke ondersteuning door de VNG wordt herhaald voor de 185 nieuwe VVE-gemeenten in het schooljaar 2001-2002.

In samenwerking met Forum en de ministeries van BZK en VWS is de oudercampagne VVE voorbereid. Doel van deze campagne is om zoveel mogelijk ouders te wijzen op het belang van voor- en vroegschoolse educatie. Mede op basis van onderzoek is besloten om in de campagne zoveel mogelijk aan te sluiten bij de situaties in de gemeenten zelf. Forum werkt de campagne uit, zodat deze begin januari 2002 van start kan gaan. De campagne loopt tot medio 2004.

Leerplicht voor 4-jarigen

Het wetsvoorstel om de leerplicht per 1 augustus 2002 te verlagen van 5 naar 4 jaar is inmiddels aan uw Kamer toegestuurd².

ICT

Sinds december 2000 kunnen scholen met 70 procent of meer gewichtenleerlingen een versnelde aansluiting krijgen op Kennisnet. Inmiddels zijn van deze doelgroep ruim 600 scholen aangesloten. Basisscholen met 70 procent of meer gewichtenleerlingen hebben door de regeling 'Financiële impuls voor basisscholen met veel achterstandsleerlingen'³ ook extra geld ontvangen om educatieve software en computers aan te schaffen. De regeling wil onder meer het gebruik van ICT onder de doelgroepkinderen bevorderen. De regeling is in 2001 éénmalig verlengd en uitgebreid naar scholen voor basis- en (voortgezet-) speciaal onderwijs met 50 procent of meer CUMI-leerlingen⁴. In de tweede helft van 2003 worden de effecten van deze maatregel onderzocht.

In het voortgezet onderwijs is geld beschikbaar gesteld voor autochtone en allochtone leerlingen door middel van de

¹ Gele Katern, nr. 18a, 25 juli 2001, PO/OO/2001/28940

² Kamerstukken II, 2001-2002, 28 085

³ Gele Katern, nr. 28, 29 november 2000, PO/A/2000/37685

⁴ Gele Katern, nr. 27, 21 november 2001, PO/OO/2001/40270

regeling 'Stimulering computerbezit en -gebruik voor leerlingen in achterstandssituaties'¹. Het gaat om leerlingen die thuis geen computer hebben omdat hun ouders dat niet kunnen betalen.

Sociale competentie

In 'Sociale Competentie en de brede school' omschrijft het NIZW kernbegrippen van sociale competentie. Deze publicatie is in september 2001 verspreid onder alle gemeenten en andere betrokkenen. In het kader van de GOA-monitor werkt de gemeente Rotterdam aan het operationaliseren van sociale competentie. In september 2001 is in opdracht van de ministeries van BZK en OCenW het traject 'Conflicthantering en sociale competentie in het onderwijs' gestart. Dit traject is bedoeld voor scholen in het primair onderwijs (groep 7 en 8) en het voortgezet onderwijs (klas 1 en 2), en loopt door tot en met 2004. Het traject brengt de schoolleiding, docenten en leerlingen sociale competenties bij om beter om te kunnen gaan met conflicten. Voor het ontwikkelen van leervaardigheden ontwikkelt Sardes een brochure met achtergrondinformatie en wetenschappelijke inzichten op het terrein van 'leren leren'. De brochure wordt begin 2002 verspreid. Mede op basis van genoemde activiteiten wordt het begrip sociale competentie nader geoperationaliseerd, onder meer in relatie tot de doelstellingen van het GOA-beleid.

Leerwerktrajecten Voortgezet Onderwijs

De beleidsregel over leerwerktrajecten² regelt de inhoud en omvang, de examens en de diplomering van deze trajecten. Ook worden uitspraken gedaan over de doorstroomrechten van leerlingen met een diploma leerwerktraject. Om in aanmerking te kunnen komen voor het aanbieden van leerwerktrajecten moeten vmbo-scholen een leerwerkplan opstellen om zich te nomineren en kwalificeren. Een financiële impuls stimuleert scholen om leerwerktrajecten aan te bieden en kwaliteit te leveren. Verder verplicht de beleidsregel scholen om mee te werken aan het controleren van de invoering en de resultaten. Voor een structurele regeling wordt een wijziging op de Wet voor het voortgezet onderwijs voorbereid. Momenteel zijn twee convenanten in voorbereiding waarin de overheid afspraken maakt met de landelijke organen beroepsonderwijs (lob's) én met de organisaties van werkgevers- en werknemers. Hierbij gaat het over hun inzet voor het ontwikkelen van leerwerktrajecten in scholen en bedrijven. De vmbo-projectorganisatie ondersteunt de invoering van leerwerktrajecten voor scholen met een zogenoemde leer-werk-Toolbox. Deze 'toolbox' bevat informatie, praktische handleidingen en formats.

¹ Gele Katern, nr. 17, 15 november 2000, VO/TAB/2000/40941

² Gele Katern, nr. 7, 14 maart 2001, VO/BOB/2001/5598

Inmiddels zijn 155 vmbo-scholen genomineerd. Zij bereiden zich voor op kwalificatie in het voorjaar 2002. Vmbo-scholen in de G4 zijn vrijgesteld van de nominatieprocedure. Veertig scholen in de G4 hebben aangegeven volgend schooljaar te willen starten met leerwerktrajecten.

Kop-/voetklas

OCenW inventariseert de bestaande kop-/voetklassen. Doel is om na te gaan of dit instrument kan worden ingezet bij het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Zomerscholen

Het rapport 'Naar school in de vakantie; een rapportage over de zomerscholen' is op 6 juli 2001 verschenen¹. Uit het rapport blijkt dat de bestaande expertise weinig is gebruikt bij de start van verschillende initiatieven. Om de initiatieven breder bekend te maken, is het rapport op de website geplaatst van de Landelijke Onderwijswerkgroep van Asielzoekerskinderen in Centra (www.lowac.nl).

Opleiding 'lesgeven op achterstandsscholen'

In oktober 2001 zijn van start gaan:

- de postinitiële opleiding voor leerkrachten die willen werken op scholen met veel achterstandsleerlingen;
- de Pabo-differentiatie 'lesgeven op achterstandsscholen'.

Er zijn 200 opleidingsplaatsen gecreëerd.

Expertisenetwerk Schoolbegeleidingsdiensten

Het Werkverband Plaatselijke Regionale Onderwijsdiensten (WPRO/Edventure) heeft vanuit de schoolbegeleidingsdiensten (SBD's) een virtueel expertisenetwerk onderwijskansen opgezet. Dit netwerk bundelt de kennis en ervaringen van de SBD's op het gebied van taal en maakt ze transparant. Het expertisenetwerk is gekoppeld aan het Landelijk Expertisenetwerk Onderwijskansen en de website 'onderwijskansen' (www.onderwijskansen.nl).

Schoolspecifieke knelpunten in personeelsvoorziening

De regeling 'Vergoeding voor schoolspecifieke knelpunten in personeelsvoorziening'² is herzien. Op dit moment wordt gekeken of de regeling kan worden uitgebreid naar scholen met veel 0.25-leerlingen. Regioplan heeft onderzocht hoe scholen het geld besteden. De resultaten van dit onderzoek zijn op 12 september 2001³ aan de Tweede Kamer gestuurd.

Quick scan allochtone para-professionals

Sardes heeft een quick scan uitgevoerd. Doel is om inzicht te krijgen in de manieren waarop ouders uit (allochtone)

¹ Kenmerk: VO/TAB/2001-21687

² Gele Katern, nr. 4/5, 16 februari 2000, PO/PJ/99/49497

³ Kenmerk: AB/2001/36775

doelgroepen kunnen worden geworven en toegerust om als intermediair tussen doelgroep, scholen en peuterspeelzalen te fungeren. De resultaten van deze quick scan worden meegenomen in de oudercampagne van Forum.

Spreidingsbeleid

Begin 2002 wordt een brochure over het spreidingsbeleid gepubliceerd en verspreid onder gemeenten.

Mentoring

De werkmethode met modellen van succesvolle allochtone kinderen, (het project 'Dromen een vereiste' van mevr. El Morabet uit Den Haag) is uitgebreid naar drie onderwijskansenscholen. Het project eindigt in 2003. IMES en Sardes zijn in opdracht van OCenW en BZK in het najaar 2001 gestart met een mentoringproject voortgezet onderwijs om - op basis van de ervaringen met mentoring in Nederland - de methodiek verder te professionaliseren. In het voortgezet onderwijs worden verschillende vormen van mentoring gestimuleerd door praktijkgerichte handreikingen beschikbaar te stellen en een begeleidingsstructuur aan te bieden. Door verplichte evaluatie en terugkoppeling leert men optimaal van de opgedane ervaringen. Het project wordt medio 2004 afgerond.